

ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ І КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ ПРИ КРЕДИТУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

В статті розглянуті основні проблеми, які виникають в процесі роботи між підприємствами та комерційними банками. Представлена схема процедури проектного циклу. Виділений ряд правил по відношенню до об'єктів кредитування, який повинен служити загальною політикою роботи банку в процесі відбору проектів. З метою удосконалення роботи в області інвестиційного кредитування пропонується створення спеціального підрозділу на базі Центрального офісу комерційного банку, замикання на ньому функцій інвестиційного та довгострокового кредитування та надання йому права залучення організацій, які обслуговуються в філіалах банку з орієнтацією на довгострокове кредитування.

Ключові слова: інвестиційне кредитування, банки, підприємство, проектний аналіз ризику реалізації проекту.

I. Вступ. Загальне керівництво інвестиційною політикою будь-якого банку здійснюється Комітетом по наданню кредитів і Комітетом по наданню інвестицій. Пошук позичальників, проведення робіт з аналізу, оцінки, фінансування та контролю над реалізацією проектів може бути покладено на Управління кредитування. До питань, які також вирішує Управління по кредитуванню, відносяться питання, які пов'язані з розробкою методів проектного фінансування, розробки фінансових схем проектів, визначенням кола інвесторів - банків, приватних осіб, які зацікавлені в інвестуванні коштів в конкретні проекти.

II. Постановка завдання. В умовах реорганізації філіальної структури банку відсутній механізм вдосконалення організації довгострокового кредитування. Існуючий порядок проходження рішення по інвестиційному кредитуванню в банку не відповідає сучасному рівню розвитку кредитних відносин між банком і клієнтом. Розробка сучасного організаційно-економічного механізму дозволить її вирішити поставлену проблему шляхом створення нової системи відносин між головним офісом банку, його філіалами та клієнтами в площині інвестиційного кредитування.

III. Результати. Для прийняття рішення з інвестиційного кредитування Потрібен системний підхід до збору та аналізу проектної документації. Визначимо стислу схему всієї процедури проектного циклу, яка включає наступні етапи:

- 1) відбір проектів (ідентифікація проектів);
- 2) попередня оцінка проектів;
- 3) аналіз позичальника;
- 4) проектний аналіз;
- 5) розробка структури фінансування проекту;

- 6) аналіз ризиків реалізації проекту та конструювання забезпечення;
- 7) підготовка матеріалів для кредитного та інвестиційного комітету (КК та ІК);
- 8) розглядання проекту на КК та ІК та прийняття рішення про фінансування;
- 9) оформлення кредитної, заставної та іншої документації;
- 10) обслуговування кредиту;
- 11) кредитний моніторинг;
- 12) повернення коштів;
- 13) оцінка ефективності реалізації проекту.

Дані цієї процедури ми беремо за основу при розробці нової схеми проходження кредитних рішень.

В процесі відбору проектів, що загальною політикою роботи банку повинен служити вироблений ряд правил по відношенню до об'єктів кредитування, у відповідності з якими:

- позички для венчурних підприємств є ризиковими і повинні видаватися на умовах, які дозволяють компенсувати ризик;
- не слід видавати позички для погашення існуючих боргів, навіть якщо ця позичка видається під високі відсотки і відповідне забезпечення;
- не слід видавати позички для спекулятивних цілей, так як ризик великий, а в разі успіху — весь прибуток лишається у позичальника;
- не слід видавати позички на цілі, які не відповідають уставу банківської установи, а також при перевищенні менеджерами своїх повноважень;
- видача позички на протизаконні цілі - не допускається.

На перший погляд, ці принципи - тривіальні, але аналіз роботи підприємства з комерційними банками показує, що велика кількість банків несе збитки самі внаслідок недотримання цих простих правил.

З метою удосконалення роботи в області інвестиційного кредитування їм обхідно створення спеціального підрозділу на базі Центрального офісу комерційного банку, замикання на ньому функцій інвестиційного та довгострокового кредитування та надання йому права залучення організацій, які обслуговуючі, ся в філіалах банку, на довгострокове кредитування. При цьому необхідне розмежування вповноважень Центрального офісу та філіалів, тобто відділам ми роботі з юридичними особами в філіалах приділяється роль по пропонуванню послуг довгострокового кредитування своїм клієнтам, по збору необхідної пер вісної документації та контролю над наявністю заставного майна, в той же чаї відділу кредитування банку дається функція по аналізу наданих матеріалів, по розробці схеми кредитування, по оформленню кредитної документації і моніторингу.

Для підвищення зацікавленості участі відділень, ми вважаємо, що доходи які отриманні від здійснення кредитування за такою схемою, необхідно розподіляти пропорційно між центральним офісом і відділенням, яке приймає участь в кредитуванні. Відповідність даного розподілу встановлюється індивідуально Крім відділу інвестиційного кредитування,

який займається попередньою оцінкою і аналізом проекту, в Управлінні кредитування необхідний розподіл праці між співробітниками, який передбачає високий рівень спеціалізації при виконанні операцій. Для цього необхідно виділення спеціальних секторів в рамках Управління кредитування Центрального офісу, згідно розробленій нами технологічній схемі взаємодії підрозділів банку при кредитуванні інвестиційних проектів (рис.1).

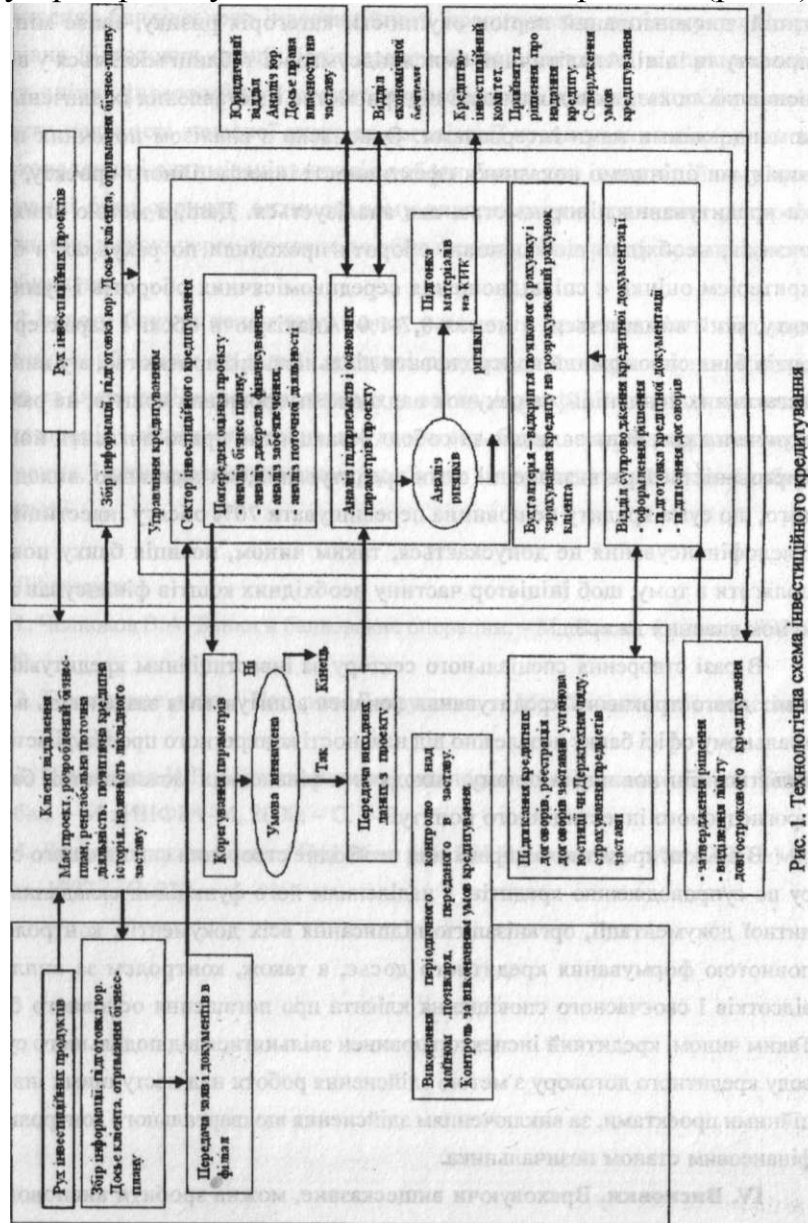

Рис. 1. Технологічна схема інвестиційного кредитування

На основі вдосконаленої методичної системи аналізу інвестиційних пропозицій і визначення ризику кредитування, ми пропонуємо використовувати порядок визначення ступеня ризику кредитування, розглядаючи такі показники, як середньомісячні обороти по рахунках в банках, рентабельність власного капіталу, ставка дисконтування, обсяг здійснених інвестицій, чиста по точна вартість проекту, внутрішня норма доходності, індекс доходності інвестицій, дисконтований період окупності, категорія ризику, запас міцності проекту та інші. Аналітичний зміст підсумкової таблиці міститься у виборі основних показників діяльності підприємства і зіставлення їх значень з рекомендованими нами інтервалами. Одночасно з аналізом поточних

показників, ми оцінюємо показники ефективності інвестиційного проекту, ризику кредитування підприємства, яке аналізується. Далі, з метою зниження ризиків, необхідно щоб основні обороти проходили по рахунках в банку, критерієм оцінки є співвідношення середньомісячних оборотів і суми кредиту, який вимагається, в межах 0,7-1,0. Аналізуючи обсяг і характер оборотів банк спроможний контролювати діяльність підприємства, а у випадку, негативних тенденцій, за рахунок надходжень грошових коштів, на рахунок позичальника, банк залишає за собою безакцептне право погасити його заборгованість. При визначенні суми кредитування, ми вважаємо, виходити і того, що сума кредиту не повинна перевищувати 70% обсягу інвестицій, але і недофінансування не допускається, таким чином, позиція банку повинна полягати в тому, щоб ініціатор частину необхідних коштів фінансував за рахунок власних джерел.

В разі створення спеціального сектору за інвестиційним кредитуванням, ліміт довгострокового кредитування повинен запитуватися заздалегідь в Центральному офісі банку незалежно від наявності конкретного проекту, і встановлюватися він повинні в цілому, виходячи з фінансових можливостей банку і прогнозованого інвестиційного попиту.

В рамках кредитного управління необхідне створення спеціального сектору по супроводженню кредитів, з наділенням його функціями складання кредитної документації, організацією підписання всіх документів, контролем за повнотою формування кредитного досьє, а також, контролем за виплатою відсотків і своєчасного сповіщення клієнта про погашення основного боргу. Таким чином, кредитний інспектор повинен звільнитися від подальшого супроводу кредитного договору з метою здійснення роботи над наступними інвестиційними проектами, за виключенням здійснення щоквартального контролю над фінансовим станом позичальника.

IV. Висновки. Враховуючи вищесказане, можна зробити висновок, що розширення банківського інвестиційного кредитування в цілому залежить від рівня підготовки спеціалістів даного банку, наявності відпрацьованої Схеми оцінки інвестиційної кредитоспроможності підприємства і ризиків проекту, наявності сучасної системи організації кредитування підприємств. Удосконалення і оптимізація методів роботи банку при інвестиційному кредитуванні буде сприяти оптимальному використанню грошових ресурсів країни, що, в свою чергу, приведе до збільшення темпів росту промислового Виробництва.

З іншого боку, з точки зору банку, розвинута промисловість збільшує Інвестиційний попит на вільні грошові ресурси, пропонує якісне забезпечення за інвестиційними кредитами у вигляді професійно підготовлених бізнес-планів і ліквідного майна, що дозволить банку знижувати ризики кредитування, і отримувати при цьому прибуток від зростання позикової заборгованості.

Література:

1. Челноков В.А. Банки и банковские операции. - М.: Высшая школа, 1998. - С. 100.

2. Банковское дело / Под ред. Лаврушина. - М.: Финансы и статистика, 1998. - С. 232.
3. Пещанская И.В. Организация деятельности коммерческого банка: Учеб. пособие. - М.: ИНФРА-М, 2000. - С. 148.
4. Деньги, кредит, банки / Под общ. ред. Г.И.Кравцовой. - Мн.: ООО «Мисанта», 1997. -С. 222.